

การศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยคุณลักษณะบริษัทที่ส่งผลต่อการ
รายงานการจัดการสิ่งแวดล้อม บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
THE CASUAL RELATIONSHIP MODEL OF THE FEATURE FACTORS
INFLUENCING ENVIRONMENTAL MANAGEMENT REPORT
OF COMPANIES LISTED ON THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND

วันเพ็ญ กลิ่นพานิช* เสนีย์ พวงยามณี** ดารารัตน์ โพธิ์ประจักษ์*** อุภาวดี เนืองวรรณ****

Wanphen Klinphanit, Senee Puangyanee, Dararat Phoprachak,
Upawadee Neungvanna

Received: February 11, 2019

Revised: March 15, 2019

Accepted: March 24, 2019

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่คุณลักษณะบริษัทที่ส่งผลต่อการรายงานการจัดการสิ่งแวดล้อมของ บริษัท จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย งานวิจัยนี้ได้ศึกษาข้อมูลจากรายงานประจำปี (แบบ 56-1) งบการเงินประจำปีและงบการเงินปี พ.ศ. 2558 โดยมีกลุ่มตัวอย่างจาก 362 บริษัทข้อมูลของแบบจำลองสมการโครงสร้างถูกวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมทางสถิติที่เรียกว่า Multiple Indicators and Multiple Cuses (MIMIC) Model

ผลการทดสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยด้านคุณลักษณะขององค์กร (CHA) ที่มีอิทธิพลต่อรายงานการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม (EVM) พบว่าแบบจำลองตามสมมติฐานสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยการทดสอบทางสถิติต่อไปนี้ 16.22 Chi Square, 0.062 ความน่าจะเป็นทางสถิติ (p), 9 องศาอิสระ (df), 1.80 สำหรับค่า² / 0.047 RMSEA, 0.033 SRMR, 0.99 GFI, 0.98 CFI และ 0.96 AGFI นอกจากนี้ตัวแปรคุณลักษณะของ

* Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi.

** Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi.

*** Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi.

**** Master Plan 101 Company Limited.

บริษัท มีอิทธิพลทางบวกโดยตรงต่อการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม (EVM) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.26

คำสำคัญ: การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมรายงานแบบจำลองความสัมพันธ์

ABSTRACT

The objective of this research was to study on the casual relationship model of the feature factors influencing environmental management report of companies listed on the Stock Exchange of Thailand. The research was conducted by studying data from the Annual Report (Form 56-1), annual financial statements and 2015 Financial Statements notes with a sample population from 362 companies. Data of the structural equation model were analyzed by a statistical program called Multiple Indicators and Multiple Causes (MIMIC) Model.

The results of consistency test of the causal relationship model of corporate feature factors (CHA) influencing the Environmental Management (EVM) report found that the model by assumptions was consistent with empirical data, with the following statistical test; 16.22 Chi Square, 0.062 statistical probability (p), 9 degrees of freedom (df), 1.80 for $\chi^2/2$ value, 0.047 RMSEA, 0.033 SRMR, 0.99 GFI, 0.98 CFI, and 0.96 AGFI. In addition, the latent feature variable of the company (CHA) had a direct positive influence on the environmental management (EVM) report at a statistical significance of 0.01, with influence coefficient of 0.26.

Keywords: Environmental Management, Report, Casual Relationship Model.

1. บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 ประเด็นทางด้านสิ่งแวดล้อมเป็นที่สนใจจากหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการขยายตัวทางเศรษฐกิจทั้งภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม ส่งผลให้เกิดสภาวะการณ์เปลี่ยนแปลงทางภูมิอากาศของโลกมีการผันผวนและทวีตัวอย่างรุนแรงเพิ่มมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวก่อให้เกิดมลพิษด้านสิ่งแวดล้อม อาทิเช่น อากาศเป็นพิษ น้ำเน่าเสีย เกิดฝุ่นละอองฟุ้งกระจาย ขยะมูลฝอย ซึ่งปัญหาเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อชุมชนและประเทศชาติ ทำให้ในหลาย

ประเทศทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยเริ่มตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวและให้ความสนใจในการอนุรักษ์ธรรมชาติ ระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมมากขึ้นจนทำให้มีการหามาตรการหรือแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อม ยิ่งกว่านั้น มลพิษที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ นับวันจะถูกปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อมนั้น ซึ่งมลพิษที่เกิดขึ้นเหล่านี้ ไม่ได้จำกัดขอบเขตอยู่ในประเทศที่เป็นแหล่งกำเนิดเท่านั้น แต่ยังสามารถข้ามเขตแดนไปสร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้กับประเทศข้างเคียงอีกด้วย ทำให้หลายประเทศต้องเรียกร้องให้สหประชาชาติเข้ามาช่วยแก้ไข ในปี พ.ศ.2515 ประเทศในกลุ่มองค์กรความร่วมมือทางเศรษฐกิจและพัฒนา (OECD) จึงได้เสนอหลักการ “ผู้ก่อมลพิษต้องรับผิดชอบ” (Polluter Pays Principle : PPP) มาใช้ โดยสะท้อนความรับผิดชอบต่อรูปของค่าใช้จ่ายในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้สะอาด (Cleaning Cost)

สำหรับการจัดการสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยได้ใช้แนวทางการบังคับควบคุมโดยตรง (Command and Control) ด้วยการออกกฎหมายมาบังคับใช้และมีบทลงโทษเมื่อมีการฝ่าฝืนเกิดขึ้น สำหรับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทนั้น ได้กล่าวถึงในมาตรา 6 ดังนี้ “สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมร่วมกับรัฐและชุมชนในการบำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่อง ในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย หรือคุณภาพชีวิตของตนย่อมได้รับการคุ้มครอง ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ” และสำหรับกฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย มีดังนี้ (1) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 (2) พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 และ (3) กฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

อย่างไรก็ตาม ในส่วนของงานวิจัยทางด้านบัญชีสิ่งแวดล้อม (Environmental Accounting) ยังได้รับความสนใจน้อยจากนักวิจัยทางด้านบัญชี ซึ่งในการวิจัยบางกรณีที่กำลังกล่าวถึงความเกี่ยวข้องและผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการนำระบบการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเข้ามาใช้เฉพาะในประเทศใดประเทศหนึ่ง หรือเฉพาะอุตสาหกรรม (Burritt and Saka, 2006; Deegan, 2003; Masanet-Llodra, 2006; Staniskis and Stasiskiene, 2006) และการออกแบบกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมที่สามารถนำมาใช้ได้จริงเท่าที่นั้น แม้กระนั้นก็ตามยังคงมีงานวิจัยพยายามที่สำรวจถึงการปฏิบัติตามวิธีการบัญชีเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อม หรือมุ่งเน้นไปที่ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในกระบวนการปฏิบัติงานภายในองค์กร เช่น การพัฒนานวัตกรรม (Innovation) ใหม่ ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า “นวัตกรรม” มีความสำคัญต่อองค์กรมากที่สุด ซึ่งผลประโยชน์ที่จะได้รับจากนวัตกรรมอาจจะมากขึ้นตามมาด้วย อีกทั้งในปัจจุบันบทบาทของ

การบัญชีเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมจะเป็นตัวขับเคลื่อนให้เกิดนวัตกรรมภายในองค์กรขึ้น โดยที่นวัตกรรมที่เกิดขึ้นนั้นอาจจะเป็นการปรับปรุงกระบวนการในการผลิตเพื่อลดมลพิษหรือมลภาวะ และ/หรือนวัตกรรมที่เป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมหรือรักษาสิ่งแวดล้อม (Masanet-Llodra, 2006)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับ การปฏิบัติกรบัญชีเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อม (Environmental Management Accounting Practice) โดยใช้ทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder Theory) เพื่อศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยคุณลักษณะบริษัทด้านโครงสร้างผู้ถือหุ้น อายุ ประเภทผู้สอบบัญชี และขนาดบริษัท ที่ส่งผลต่อการรายงานการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยคุณลักษณะบริษัทที่ส่งผลต่อการรายงานการจัดการสิ่งแวดล้อมของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2.2 เพื่อสังเคราะห์แนวกรรายงานการจัดการสิ่งแวดล้อมตามลักษณะบริษัทของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการและโครงสร้างของตัวแปรที่ต้องการจะศึกษาตามกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยได้มีการจัดทำเป็นกระดาศทำการวัดระดับการรายงานข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อใช้ในการวัดสถิติการรายงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยการตรวจสอบข้อมูลจากรายการประจำปี (แบบ 56-1) งบการเงินประจำปี และหมายเหตุประกอบงบการเงิน ในรอบระยะเวลาบัญชีปี 2558 เพื่อทำการคำนวณหาค่าคะแนนของระดับการรายงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นข้อมูลประจำปี 2558 มีจำนวนบริษัททั้งสิ้น 570 บริษัทต่อปี (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มกราคม 2559) โดยจำนวนดังกล่าวไม่รวมถึงธุรกิจในตลาด เอ็ม เอ ไอ (MAI) เนื่องจากบริษัทที่อยู่ในกลุ่มเหล่านี้ไม่สามารถระบุวัตถุประสงค์ของการระดมทุนได้อย่างชัดเจน จึงอาจมีผลต่อการรายงานข้อมูลความ

รับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการวิเคราะห์ข้อมูล (Booth et al. 2000, Sukcharoensin, 2003)

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) เพื่อให้ค่าพารามิเตอร์จากผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรง ความเชื่อถือได้ ซึ่งองค์ประกอบที่ใช้ในการกำหนดขนาดตัวอย่างในการวิเคราะห์ โดย Hair et al (1998) แนะนำว่าขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมอยู่ที่ช่วง 100 – 200 ตัวอย่าง ดังนั้นผู้วิจัยจึงดำเนินการสังเคราะห์ข้อมูล และพบว่ามียุทธศาสตร์ที่เหมาะสมจำนวน 362 บริษัท

3.3 การเก็บข้อมูลวิจัย

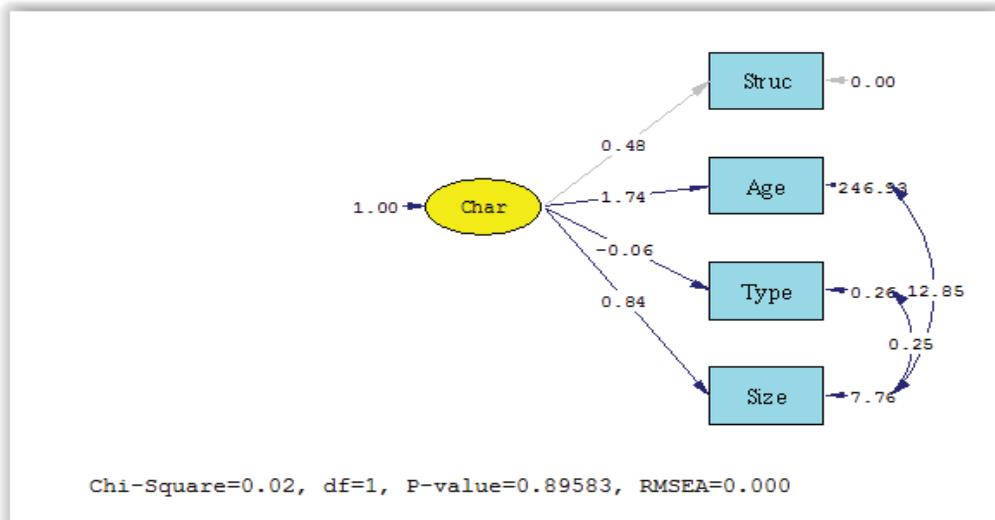
ผู้วิจัยดำเนินการจัดบันทึกสถิติการรายงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมของบริษัทต่างๆ ในอุตสาหกรรมที่ใช้ในการศึกษาโดยใช้กระดาษทำการวัดการรายงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมถ้าบริษัทเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม จะให้คะแนนเท่ากับ 1 คะแนนเมื่อบริษัทมีการกล่าวถึงประเด็นการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม 1 ประเด็น และทำการบันทึกสถิติการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม โดยรวมรายชื่อ แล้วจึงทำการสรุปสถิติการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม เป็นรายชื่อ แต่ถ้าบริษัทไม่เปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม ในประเด็นต่างๆ จะให้คะแนนเท่ากับ 0 คะแนน และถ้าข้อมูลที่เปิดเผยมักมีความเกี่ยวข้องกับการแสดงข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม ตามแนวทางการรายงานข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ก.ล.ต.) แต่ข้อมูลนั้นไม่เกี่ยวข้องกับบริษัทจะใส่เป็น N/A (Not Applicable)

3.3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

3.1 การบรรยายโดยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมโดยสถิติที่ใช้แสดงในรูปแบบของค่าจำนวน และค่าร้อยละ

3.2 การวิเคราะห์สถิติพหุตัวแปรโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model) ด้วยการวิเคราะห์อิทธิพลของรูปแบบการรายงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมตามคุณลักษณะบริษัทของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยใช้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ แบบ Multiple Indicators and Multiple Causes (MIMIC) Model เนื่องจากโมเดลสมการโครงสร้างมีความโดดเด่นด้านการประมาณความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องภายใน และความสัมพันธ์แบบหลายตัวแปร

4. สรุปผลการวิจัย

ภาพประกอบที่ 1 การตรวจสอบโมเดลการวัดองค์ประกอบเชิงยืนยันตัวแปรคุณลักษณะของบริษัท

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตัวแปรคุณลักษณะของบริษัท

Variable	Factor			R ²
	b	SE	t	
Struc	0.48	-	-	1.00
Age	1.74	0.83	2.10	0.01
Type	0.06	0.03	-2.30	0.01
Size	0.84	0.15	5.76	0.08

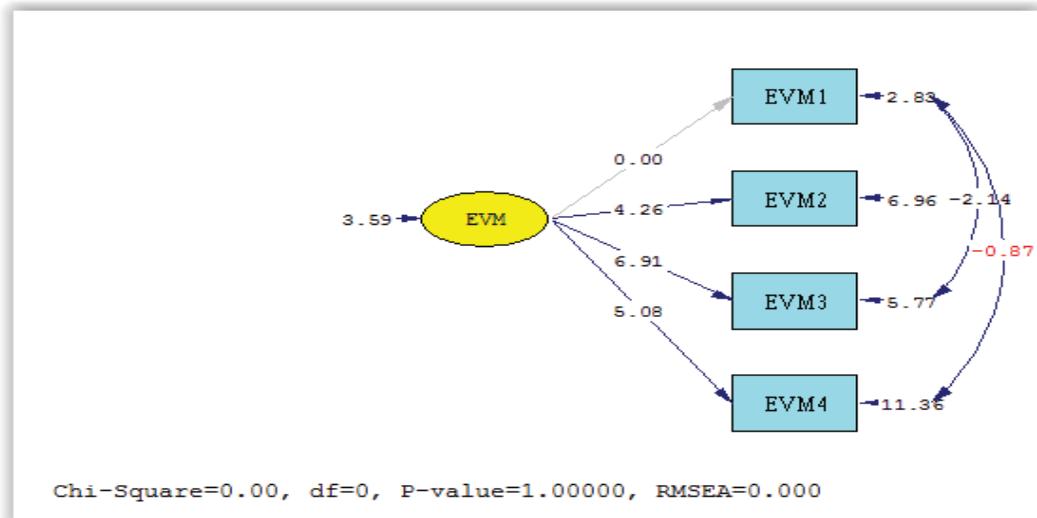
$\chi^2 = 0.02$, $df = 1$, $\chi^2/2 = 0.02$, $p\text{-value} = 0.90$, $RMSEA = 0.00$, $SRMR = 0.0023$, $GFI = 1.00$, $CFI = 1.00$, $AGFI = 1.00$

หมายเหตุ |t| > 1.96 หมายถึง $p < .05$; |t| > 2.58 หมายถึง $p < .01$

ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัด (measurement model) โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตัวแปรคุณลักษณะของบริษัท (Char) พบว่าโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ หลังจากปรับโมเดลโดยไม่มีการตัดตัวชี้วัดใดๆ ออกจากโมเดลการวัดได้ค่าสถิติทดสอบไคสแควร์เท่ากับ 0.02 ค่าความน่าจะเป็นทางสถิติ (p) เท่ากับ 0.90, ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ 1 ค่า $\chi^2/2$

เท่ากับ 0.02 ค่า RMSEA เท่ากับ 0.00 ค่า SRMR เท่ากับ 0.0023 ค่า GFI เท่ากับ 1.00 ค่า CFI เท่ากับ 1.00 และ ค่า AGFI เท่ากับ 1.00

หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ คุณลักษณะของบริษัท (Char) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ โครงสร้างผู้ถือหุ้น (Struc) อายุ (Age) ประเภทของผู้สอบบัญชี (Type) และขนาด (Size) โดยที่องค์ประกอบ อายุ (Age) มีความสำคัญมากที่สุด รองลงมาได้แก่ องค์ประกอบขนาด (Size) โครงสร้างผู้ถือหุ้น (Struc) และ ประเภทของผู้สอบบัญชี (Type) ตามลำดับ

ภาพประกอบที่ 2 การตรวจสอบโมเดลการวัดองค์ประกอบเชิงยืนยันตัวแปรการรายงานสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตัวแปรการรายงานการจัดการสิ่งแวดล้อม

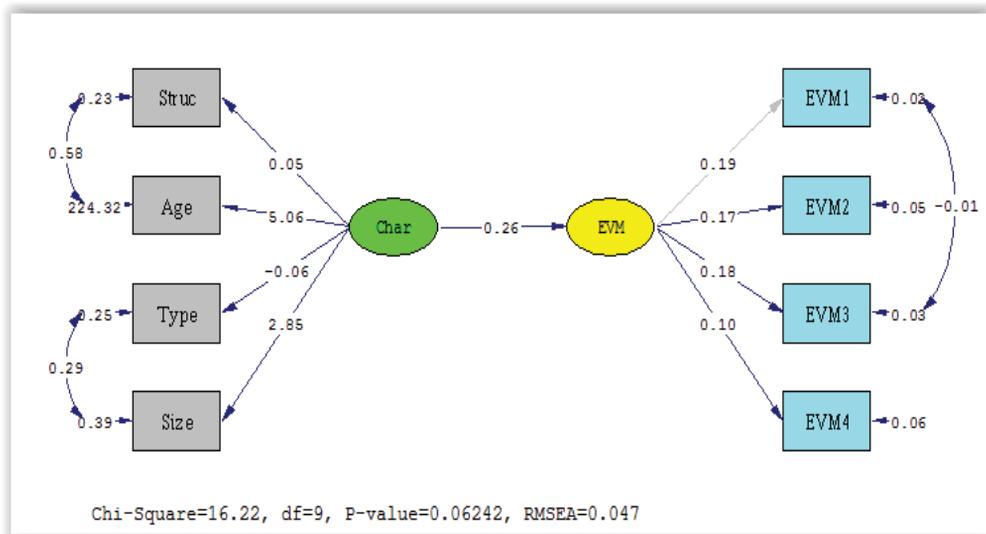
Variable	Factor			R ²
	b	SE	t	
EVM1	0.18	-	-	0.58
EVM2	0.17	0.04	4.26	0.38
EVM3	0.17	0.02	6.91	0.44
EVM4	0.12	0.02	5.08	0.19

$\chi^2 = 0.00$, $df = 0$, $\chi^2/2 = 0.00$, $p\text{-value} = 1.00$, $RMSEA = 0.00$, $SRMR = 0.00$, $GFI = 1.00$, $CFI = 1.00$, $AGFI = 1.00$

หมายเหตุ |t| > 1.96 หมายถึง $p < .05$; |t| > 2.58 หมายถึง $p < .01$

ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัด(measurement model) โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตัวแปรการรายงานการจัดการสิ่งแวดล้อม (EVM) พบว่าโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หลังจากปรับโมเดลโดยไม่มี การตัดตัวชี้วัดใดๆออกจากโมเดลการวัดได้ค่าสถิติทดสอบไคสแควร์ เท่ากับ 0.00 ค่าความน่าจะเป็นทางสถิติ (p) เท่ากับ 1.00, ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ 0 ค่า $\chi^2/2$ เท่ากับ 0.00 ค่า RMSEA เท่ากับ 0.00 ค่า SRMR เท่ากับ 0.00 ค่า GFI เท่ากับ 1.00 ค่า CFI เท่ากับ 1.00 และ ค่า AGFI เท่ากับ 1.00

หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ตัวแปรการรายงานการจัดการสิ่งแวดล้อม (EVM) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ รายงานการใช้วัสดุจากธรรมชาติ การดูแลสิ่งแวดล้อม (EVM1) เปิดแผนนโยบายการจัดการผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (EVM2) รายงานการถือครองสินทรัพย์ที่มีประโยชน์ต่อสังคม (EVM3) และแจ้งมูลค่าการละเมิดกฎหมายหรือข้อบังคับสิ่งแวดล้อม (EVM4)โดยที่องค์ประกอบ รายงานการใช้วัสดุจากธรรมชาติ การดูแลสิ่งแวดล้อม (EVM1) มีความสำคัญมากที่สุด รองลงมาองค์ประกอบที่มีความสำคัญเท่ากัน ได้แก่ เปิดแผนนโยบายการจัดการผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม(EVM2) รายงานการถือครองสินทรัพย์ที่มีประโยชน์ต่อสังคม (EVM3) และน้อยสุด คือ องค์ประกอบ แจ้งมูลค่าการละเมิดกฎหมายหรือข้อบังคับสิ่งแวดล้อม (EVM4)

ภาพประกอบที่ 3 โมเดลสมการโครงสร้างตามสมมติฐานแสดงผลกระทบของคุณลักษณะบริษัทที่มีผลต่อการรายงานการจัดการสิ่งแวดล้อมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เส้นทาง

Dependent/Independent Variable	EVM		
	TE	DE	IE
Char	0.26** (0.10)	0.26** (0.10)	-

$\chi^2 = 16.22$, $df = 9$, $\chi^2/2 = 1.80$, $p\text{-value} = 0.062$, $RMSEA = 0.047$,
 $SRMR = 0.033$, $GFI = 0.99$, $CFI = 0.98$, $AGFI = 0.96$

หมายเหตุ $p^* < .05$; $p^{**} < .01$

ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยคุณลักษณะบริษัทส่งผลกระทบต่อรายงานการจัดการสิ่งแวดล้อม พบว่า โมเดลตามสมมติฐานสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสถิติทดสอบไคสแควร์ เท่ากับ 16.22 ค่าความน่าจะเป็นทางสถิติ (p) เท่ากับ 0.062, ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ 9 ค่า $\chi^2/2$ เท่ากับ 1.80 ค่า RMSEA เท่ากับ 0.047 ค่า SRMR เท่ากับ 0.033 ค่า GFI เท่ากับ 0.99 ค่า CFI เท่ากับ 0.98 และ ค่า AGFI เท่ากับ 0.96

โดยตัวแปรแฝงคุณลักษณะของบริษัท (Char) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการรายงานการจัดการสิ่งแวดล้อม (EVM) อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.26

5. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยคุณลักษณะบริษัทที่ส่งผลกระทบต่อรายงานการจัดการสิ่งแวดล้อม บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่าปัจจัยคุณลักษณะบริษัทส่งผลกระทบต่อรายงานการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Gorton et al (2010) ที่พบว่าระดับของการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมได้รับผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญจากความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียทั้งภายในและภายนอก และ Christ & Roger (2013) ที่พบว่าขนาดขององค์กรส่งผลกระทบต่อบัญชีการจัดการสิ่งแวดล้อมภายใต้กรอบแนวคิดเชิงสถานการณ์ช่วยส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในสถานการณ์ปัจจุบันขององค์กร หลังจากมีการพัฒนาการบัญชีการจัดการสิ่งแวดล้อม

ข้อจำกัดในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่าการรายงานข้อมูลด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นการศึกษาตามแนวทางการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (The Stock Exchange of Thailand, 2012) ซึ่งเป็นเพียงแนวปฏิบัติ ไม่ได้เป็น กฎระเบียบ หรือข้อบังคับใดๆ ผลของการรายงานในบางองค์ประกอบจึงยังมีการรายงานอย่างไม่ชัดเจน โดยรวมพบว่าการรายงานในด้านที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่อกิจการจะไม่มีเปิดเผยข้อมูลใดๆ เช่น บทลงโทษ มูลค่าของโทษปรับ และปริมาณการใช้วัตถุดิบรายเป็นต้น ดังนั้นผู้ที่นำผลการศึกษาวินิจฉัยไปใช้ประโยชน์ควรพิจารณาถึงข้อจำกัดดังกล่าว

การศึกษาครั้งนี้ ทำการศึกษาการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม จากประกาศแนวทางการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ปี 2555 ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นการกำหนดขึ้นจากการบูรณาการกรอบแนวคิด และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่ทำการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมา ผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่าปัจจัยคุณลักษณะบริษัทมีอิทธิพลต่อการรายงานการจัดการสิ่งแวดล้อม ตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งแนวทางดังกล่าวไม่ได้เป็นมาตรฐานที่เป็นสากล จึงขอเสนอแนะให้ทำการศึกษาเพิ่มเติมโดยการขยายกรอบการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมไปยังแนวทางการรายงานของ Global Reporting Initiative(GRI) เพื่อขยายขอบเขตงานวิจัยเพิ่มขึ้น

References

- Booth, T., Ainscow, M., Black-Hawkins, K., Vaughan, M. and Shaw, L. (2000). *Index for Inclusion: Developing Learning and Participation in Schools Bristol*. Centre for Studies on Inclusive Education.
- Burritt, R.L And Saka, C. (2006). Environmental Management Accounting Applications Andeco - Efficiency: Case Studies from Japan. *Journal of Cleaner Production* (14): 1262 - 1275.
- Gorton, Gary B., Lixin Huang and Qiang Kang (2010). *The Limitations of Stock Market Efficiency: Price Informativeness and CEO Turnover*. Working Paper, Yale University.
- Hair, J. F., Anderson, R. E., Tatham, R. L., & Black, W. C. (1998). *Multivariate Data Analysis* (5th Ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Jalaludin, D., Sulaiman, M., & Ahmad, N. N. N. (2011). Understanding Environmental Management Accounting (EMA) Adoption: A New Institutional Sociology Perspective. *Social Responsibility Journal*, 7(4), 540 – 557.

- Katherine Christ And Roger Leonard Burritt (2013). Critical Environmental Concerns In Wine Production: An Integrative Review. *Journal of Cleaner Production*, 53, 232 – 242.
- Neelam Singh, Suresh Jain And Prateek Sharma (2015). Motivations for Implementing Environmental Management Practices In Indian Industries. *Ecological Economics*, 109 : 1 – 8.
- Staniskis, K. And Stasiskiene, Z (2006). Environmental Management Accounting in Lithuania: Exploratory Study of Current Practices, Opportunities and Strategic Intents. *Journal of Cleaner Production*, 14 :1252 -1261.
- Stock Exchange of Thailand , Corporate Social Responsibility Institute (CSRI), ThaiPAT Institute. (2012). *Guidelines for the Preparation of Sustainability Reports*, Bangkok: Edition 1.
- Sukcharoensin, S. (2003). *Essays on Corporate Governance, Outside Directors, and Firm Performance*. Unpublished Dissertation, The JDBA, Bangkok.